

หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 9 ประการ

ตลอดระยะเวลา 6 ทศวรรษ นับตั้งแต่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงริเริ่มการทรงงานเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นต้นมา เป้าหมายสำคัญพื้นฐานที่ไม่เคยแปรเปลี่ยนคือการจัดความทุกข์ยากและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกลทุรกันดาร ให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ยืนอยู่บนขาของตนเองได้ มีชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย มีความมั่นคงพอควรในชีวิต เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ

การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่กว่า 3,000 โครงการ ได้สะท้อนให้เห็นถึงกรอบการดำเนินงานที่เป็นแบบอย่างและเป็นรากฐานสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2548 ว่า "โครงการพระราชดำรินี้ เปิดเผยให้ทุกคนได้ทั้งนั้น แล้วก็ถ้าปฏิบัติตามโครงการพระราชดำริ ทำอย่างเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าทุกคนเลื่อมใสต้องพอเพียงก็ปฏิบัติเกิด เพราะถ้าปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง มันใช้ได้จริงๆ ไปได้จริงๆ แต่ว่าอาจจะไม่ค่อยสบาย เศรษฐกิจพอเพียง คือทำให้พอเพียงถ้าไม่พอเพียงไปไม่ได้แต่ถ้าพอเพียงสามารถนำพาประเทศไปได้ดี"

หลักการทรงงาน 9 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้ในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตลอดระยะเวลา 60 ปี ที่พสกนิกรควรจะได้น้อมมาเป็นหลักการในการปฏิบัติตน เป็นกรอบความคิดสำหรับใช้ในการบริหารจัดการองค์การ และเป็นหลักในการพัฒนาประเทศเพื่อความอยู่ดีมีสุขโดยถ้วนหน้าได้แก่

1 หลักการ "พอเพียง" และ "พออยู่ - พอกิน" คือ การสร้างความ "พออยู่" "พอกิน" ให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศให้ได้ส่วนก่อนเป็นลำดับแรก ความ "พออยู่ - พอกิน" เป็นรากสำคัญของชีวิตที่พอเพียงและเป็นพื้นฐานในการที่จะพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติในระยะต่อไป

2 หลัก "การพึ่งตนเอง" คือ การมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง สามารถมีอาหาร ที่อยู่อาศัย เพียงพอแก่สุขภาพและการดำรงชีพ โดยไม่ต้องตกเป็นเบี้ยล่างหรือพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

3 หลักการ "ระเบิดจากข้างใน" คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงความพร้อมและการมีส่วนร่วมริเริ่มดำเนินการโดยประชาชนในพื้นที่ มิใช่การริเริ่มจากภายนอก เช่น การสนับสนุนการประกอบอาชีพโดยการให้เทคโนโลยีชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรียบง่ายและมีราคาถูก ชาวบ้านสามารถเรียนรู้ได้เร็วและมีไว้ใช้เอง การสนับสนุนให้ประชาชนอยู่รวมกลุ่มกัน หรือร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนของตนก่อน แล้วจึงค่อยขยายการพัฒนาออกมาสู่โลกภายนอก

4 หลัก "ค่อยเป็นค่อยไป" ตามลำดับขั้นตอน คือ การดำเนินงานที่คำนึงถึงทุกปัจจัยและเงื่อนไขเวลา ให้มีความพอดี สมดุล รอบคอบ และสอดคล้องกับลักษณะของสังคมและภูมิสังคมมิใช่การดำเนินงานในลักษณะ "ก้าวกระโดด" หรือในแนวทางอนุรักษ์นิยมสุดโต่ง เช่น การไม่เร่งรัดนำความเจริญเข้าไปสู่ชุมชนในภูมิภาคที่ยังมีได้ทันตั้งตัว แต่ให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้มีความสามารถในการรับแรงปะทะจากสถานการณ์ของโลกภายนอกได้

5 หลักการ "รวมที่จุดเดียว" คือ การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในรูปแบบของ "การพัฒนาแบบผสมผสาน" ที่ให้ผลเป็นการ "บริการรวมที่จุดเดียว" เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริหารงาน จากการที่ต่างคนต่างทำมาสู่การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในทุกภูมิภาคของประเทศ ที่เป็นศูนย์รวมของการศึกษาค้นคว้าทดลองและปฏิบัติการพัฒนาในแขนงต่างๆ โดยยึดถือข้อเท็จจริงและปัญหาในแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกันเป็นหลัก

6 หลัก "การไม่ติดตำรา" คือ การไม่นำเอาทฤษฎีหรือหลักวิชาการของผู้อื่นมาดำเนินการ โดยปราศจากการพิจารณาให้ถ่องแท้ด้วยสติปัญญาว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทยและสังคมไทยหรือไม่ นักวิชาการชั้นสูงที่ได้รับการศึกษามาจากตะวันตก มักจะนำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้กับประเทศไทยโดยไม่รอบคอบและพิจารณาถึงความแตกต่างในด้านต่างๆ ให้รอบคอบ ในที่สุด ก็มักจะประสบความล้มเหลวหรือไม่บังเกิดผลดีต่างๆ เต็มที่

7 หลัก "การทำให้ง่าย" (Simplicity) คือ การวางแผน ออกแบบ ค้นหาวิธีการดำเนินงานที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ทั้งในด้านแนวความคิดและด้านเทคนิควิชาการ มีความสมเหตุสมผล ทำได้รวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้จริง และสามารถนำไปเป็นตัวอย่างได้

8 หลักแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติ คือ แนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่ปกติให้เข้าสู่ระบบปกติ โดยใช้ธรรมชาติเป็นตัวดำเนินการ เช่น การนำน้ำดีขับไล่ น้ำเสียหรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดีตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเสียโดยใช้ผักตบชวา ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติให้ดูดซับสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกในโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น

9 หลักการ "ขาดทุน" คือ "กำไร" (Our loss is our gain) คือ การดำเนินงานที่ยึดผลสำเร็จแห่งความ "คุ้มค่า" มากกว่า "คุ้มทุน" คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนรวมมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นตัวเลขอันเป็นผลประโยชน์ของกลุ่มคนส่วนน้อย เล็งเห็นผลที่ได้จากการลงทุนเพื่อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ อันได้แก่ ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนซึ่งตีค่าเป็นตัวเงินไม่ได้ ซึ่งถ้าหากพิจารณาตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้ว อาจจะถือว่าเป็นการลงทุนที่ขาดทุนหรือไม่คุ้มทุน

ทศพิธราชธรรม เป็นคุณธรรมหลักของพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องยาวนาน ในการปกครองบ้านเมืองให้มีความร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งประกอบด้วย

1. **ทาน** คือการให้ เป็นการช่วยผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออันเนื่องมาจากความขัดข้อง แร้นแค้น ด้วยการสละทรัพย์ สิ่งของ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยและอ่อนแอกว่าบนผืนดินแผ่นฟ้า เดียวกัน
2. **ศีล** คือการรักษาความสุจริต มีความประพฤติดีงาม ละเว้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลาย สำรวมกาย และวาจกรรม และประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้เกิดความสงบงามอยู่เสมอ
3. **บริจาค** คือการสละสิ่งที่มีประโยชน์น้อย เพื่อสิ่งที่มีประโยชน์มาก ดั่งการแบ่งปัน ทรัพย์สินนอกร่าง ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ อันเป็นการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม
4. **อาชชวะ** คือความประพฤติซื่อตรง มีความจริงใจด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงานตลอดจนสังคมชนหมู่มาก
5. **มัททวะ** คือความอ่อนโยน สุภาพ ทั้งกาย วาจา ใจ ในทุกสภาวะการณ์ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ไม่แสดงความแข็งกระด้าง และไม่แสดงการยกตนเหนือคนอื่น
6. **ตบะ** คือความเพียร กล้าทำในสิ่งที่ควรทำ ไม่เกียจคร้าน ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่บกพร่อง มีจิตใจหนักแน่น ไม่อ่อนแอและไม่ย่อท้อโดยง่าย
7. **อักโภระ** คือความไม่โกรธ มีจิตที่ประกอบด้วยเมตตา และปรารถนาดีเป็นที่ตั้ง รู้จักให้อภัย ช่มใจให้เย็นอยู่เป็นนิจ
8. **อวิหิงสา** คือการไม่ทำอะไรที่เป็น การเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อม มีจิตประกอบด้วยกรุณาและช่วยเหลืออยู่เสมอ พร้อมให้เกียรติผู้อยู่แวดล้อม
9. **ขันติ** คือการมีความอดทนอดกลั้น รู้จักอดทนต่อความตรากตรำต่าง ๆ สามารถเผชิญต่อความยากลำบากได้อย่างเข้มแข็ง ไม่หวาดหวั่นและท้อแท้ต่อสิ่งใด ๆ
10. **อวิโรหนะ** คือการวางตนให้หนักแน่น ตั้งมั่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว รอบคอบ ยึดถือความเที่ยงธรรมและความยุติธรรมเป็นหลัก

หลักทศพิธราชธรรม ผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้ได้ ดังนี้

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการทำงานที่มุ่งมั่นความสำเร็จของงาน มีเป้าหมายที่ชัดเจน แจ้งเป้าหมายของงานให้เพื่อนร่วมงานที่มงานทราบเพื่อเดินทางทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความสุขในการทำงาน มีการประเมิน เสริมแรงเป็นระยะ ทำงานด้วยความทุ่มเท จนงานที่บริหารมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อเพื่อนร่วมงาน และชุมชน การแสดงตนที่สุภาพ ทั้งกาย วาจา ใจ มีสัมมาคารวะอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ และให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน บริการผู้ปกครองผู้มาติดต่องานที่โรงเรียนบริการด้วยความเต็มใจ ไม่แสดงความแข็งกระด้าง และไม่แสดงการยกตนข่มท่าน ตามรูปแบบ“อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ แข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้าง” รักษา

ความสุจริต ช่วยเหลือสังคม บริจาคทรัพย์เพื่อส่วนรวม เช่นกิจกรรมทำบุญ มอบทุนการศึกษา แก่นักเรียน บำเพ็ญประโยชน์ ดูแลสิ่งแวดล้อม และรักษาธรรมชาติ

มีจิตใจหนักแน่น ไม่โกรธง่าย รู้จักให้อภัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น รู้จักอดทนต่อความตรากตรำต่าง ๆ “ขันติ” จะช่วยให้ผ่านวิกฤติได้ สามารถเผชิญต่อความยากลำบากจนผ่านช่วงเวลาที่ย่ำแย่ซับซ้อน และสามารถปรับตัวได้ การดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ทีมงาน ยึดถือความเที่ยงธรรมและความยุติธรรมเป็นหลัก

●●ขอให้มีความสุขในการบริหารงานและการทำงานโดยถ้วนหน้านะครับ●●